

Новите правила по Политиката на сближаване за периода 2021 – 2027

На 30 юни в Официален вестник на Европейския съюз, се публикуваха регламентите от т.нар. „Кохезионен пакет“ за програмен период 2021-2027- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2021:231:TOC>

Регламентите са пет, влизат в сила от деня след публикуването им, в общ обем от над 710 страници са, налични са и в превод на български език и касаят:

- **Общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика;**
- **Специфичните разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд;**
- **Създаването на Европейския социален фонд плюс;**
- **Специалните разпоредби за цел „Европейско териториално сътрудничество“ (Интеррег);**
- **Създаването на Фонда за справедлив преход.**

По-долу накратко, екипът на НСОРБ по програми и проекти на общините, представя в резюме по-важните разпоредби от отделните Регламенти, касаещи процеса на програмиране, управление и изпълнение на стратегическите документи на национално ниво осигуряващи достъп до Кохезионните фондове.

I. Регламент № 1060 от 24 юни 2021 година за

установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика:

Регламентът, традиционно известен като **ROP** (Регламент за общоприложимите разпоредби), урежуира 8-те фонда посочени в наименованието му, като целта е координираното и хармонизираното им изпълнение.

Въпреки, че за разлика от програмен период 2014-2020, Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) не е в обхвата му, Регламентът постановява, че за **преодоляване на предизвикателствата пред развитието в селските райони, следва да се улесни координираното предоставяне на подкрепа от фондовете и ЕЗФРСР**. За това държавите членки и регионите гарантират, че интервенциите получаващи подкрепа от фондовете и ЕЗФРСР, се допълват взаимно и се изпълняват координирано, като целта е създаване на полезни взаимодействия и намаляване на административните разходи и административната тежест за управляващите органи (УО) и бенефициерите. Нарочен текст и в преамбюла позволява **при реализирането на многофондови стратегии по подхода на Воденото от общностите местно развитие (ВОМР), ЕЗФРСР да е водещ фонд, т.е. изпълнението им да е съгласно неговите правила**.

В преамбюла на Регламента се акцентира и върху:

- ✚ **Подкрепата за всички региони от европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+), при отчитане на нивата на икономическото и социалното им развитие. Подкрепата от Кохезионния фонд (КФ) за**

държавите членки, чийто брутен национален доход (БНД) на глава от населението е под 90 % от средния за Съюза;

- ✚ **Повишаването на осведомеността** за постигнато с финансирането от Съюза и съответното информиране на широката общественост за това;
- ✚ **Използването на опростени разходи**, включително периодичното им осъвременяване за опростяване използването на фондовете и намаляване на рискът от грешки. За да се ускори стартът на програмите, могат да се ползват и механизми от предишния програмен период, в т.ч. компютризирана система, (т.е. ИСУН 2020), която да се адаптира при нужда;
- ✚ Приносът на фондовете към постигането на неутрален по отношение на климата Съюз до 2050 г. В тази връзка, **УО следва да гарантират постигането на климатичната устойчивост на инфраструктурните инвестиции и при избора им да отдават приоритет на операции, при които се зачита принципът за поставяне на енергийната ефективност на първо място;**
- ✚ Прилагането на принципа на единния одит -за да се намалят административната тежест за бенефициерите и административните разходи и избегне дублирането на одити и проверки по отношение на едни и същи разходи, декларирани пред Комисията.

ROP има девет основни раздела, регламентиращи: целите; стратегическия подход; програмирането; мониторинга, оценката, комуникацията и видимостта; финансовата подкрепа от фондовете; управлението и контрола; финансовото управление и финансовите корекции; финансовата рамка и делегирането на правомощия. Към основните текстове са включени и 26 приложения. Настоящият Регламент, чийто обем е от над 540 страници, има и предимство пред останалите определящи специфичните разпоредби на отделните фондове. Акцентите от същия, са:

1. Цели на политиката: (член 5) общо пет, за които се предоставя **подкрепа от ЕФРР, ЕСФ+, КФ и ЕФМДРА**, както следва:

- ЦП 1: по-конкурентоспособна и по-интелигентна Европа, чрез насърчаване на иновативна и интелигентна икономическа трансформация и регионална свързаност на ИКТ;
- ЦП 2: по-зелена, нисковъглеродна и устойчива Европа с икономика в преход към нулеви нетни въглеродни емисии, чрез насърчаване на чист и справедлив енергиен преход, зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, смекчаване на последиците от изменението на климата и приспособяване към него, превенция и управление на риска и устойчива градска мобилност;

- ЦП 3: по-добре свързана Европа, чрез подобряване на мобилността;
- ЦП 4: по-социална и по-приобщаваща Европа, чрез реализиране на Европейския стълб на социалните права;
- **ЦП 5: Европа по-близо до гражданите, чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на всички видове територии и местни инициативи.**

Фондът за справедлив преход (ФСП) подкрепя своя си специфична цел -за осигуряването на възможност на регионите и населението да се справят с въздействието върху социалната сфера, заетостта, икономиката и околната среда на прехода към постигане на цели на Съюза за 2030 г., в областта на енергетиката и климата и на неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 г., въз основа на Парижкото споразумение.

От своя страна, **ЕФРР, ЕСФ+, КФ и ФСП допринасят и подкрепят постигането на две цели:**

1) **„Инвестиции за работни места и растеж“**, както в държавите членки, така и в регионите и

2) **„Европейско териториално сътрудничество“** (Интеррег)- подкрепя се само от ЕФРР.

2. Партньорството и многостепенното управление (член 8): **За Споразумението за партньорство и за всяка програма, държавата членка организира и реализира всеобхватно партньорство, в което участват регионални, местни, градски и други публични органи; икономически и социални партньори; субекти, представляващи гражданското общество и научноизследователски организации и университети. Партньорите участват в целия процес на подготовка, изпълнение и оценка на програмите, включително в мониторинговите комитети.** За укрепване на административния капацитет на социалните партньори и организациите на гражданското общество, държавите членки могат да заделят нарочно финансиране.

3. Стратегическите документи:

- **Споразумение за партньорство** (член 10): изготвя се от всяка държава членка и обхваща приноса от ЕФРР, ЕСФ+, КФ, ФСП и ЕФМДРА, за периода 1 януари 2021 г.-31 декември 2027 г. Обемът му е ограничен до 35 страници, съдържанието му е регламентирано, депозира се в нарочен образец (приложение към Регламента), преди или заедно с първата подадена пред Европейската комисия (ЕК) програма, може и да не е отделен документ, а част от програма. След депозирането му, ЕК има 3 месеца за

оценката му, като е длъжна да го одобри в срок до 4 месеца от подаването му. До 31 март 2025 г. Споразумението може да се изменя;

- **Програми** (член 21): изготвят се заедно с партньорите, обхващат също периода 2021-2027 г., депозират се в унифицирани образци пред ЕК, до 3 месеца след представянето на Споразумението. Съдържанието им също е регламентирано, като всяка програма може да се състои от един или няколко приоритета. Всеки приоритет трябва да съответства на една цел на политиката и да има една или няколко специфични цели, може и да използва подкрепа от един или повече фондове. За програмите, за които се предоставя подкрепа от ФСП, държавите членки представят на Комисията Териториални планове за справедлив преход, като част от програмата или като част от искане за изменението ѝ. ЕК има 3 месеца за оценка на програмите, като е длъжна да ги одобри в срок до 5 месеца от подаването им. Допустими са изменения на програмите, като Комисията съответно оценява и одобрява такива в срок от 2 и 4 месеца. Програмите са обект и на междинен преглед до 31 март 2025 г., на база определени в Регламента елементи. Комисията може и да поиска от дадена държава членка да направи преглед и да предложи изменения на съответните програми, за да подпомогне изпълнението на съответните препоръки на Съвета. Искания може да се правят само през 2024 г. и 2025 г., като при липсата на предприемане на ефективни действия, Комисията може да предложи на Съвета да спре част от плащанията или всички плащания за съответните програми или техни приоритети. ЕК може да предлага и спиране на плащания към държава членка при прекомерен дефицит и неспазване на програма за макроикономически корекции. От тези искания на Комисията, които трудно биха се реализирали, поради изискването за приемане на решение на Съвета в това направление с квалифицирано мнозинство, е изключена подкрепата по ЕФС+. За програмите, получаващи подкрепа от ЕФРР, ЕСФ+, КФ и ФСП, държавите членки могат да прехвърлят до 8% от първоначално разпределените средства за даден приоритет и не повече от 4% от бюджета на програмата към друг приоритет на същия фонд и на същата програма. Прехвърлянето обаче, може да се отнася само до разпределените средства за същата категория региони.

4. Отключващи условия и рамка за качество на изпълнението (член 15): два вида отключващи условия- хоризонтални (4 на брой) и тематични условия (16 на брой). Сред хоризонталните са: мониторинг на обществените поръчки, прилагане на правилата за държавни помощи, както и на тези на Европейската харта за основните права и на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания. Тематичните условия са в обхвата на 4 от целите на

политиката (без цел 5), свързани са с наличието на национално ниво на стратегически рамки и политики в различни области, от управлението на риска от бедствия, водите и отпадъците до образованието, социалното приобщаване и намаляването на бедността. **Изпълнението на програмите може да стартира и при неизпълнение на всички условия, но Комисията може да не извършва плащания, докато не счете, че дадено условие е изпълнено. Отключващите условия са и обект на изпълнение и спазване през целия програмен период.** Тематичните условия не се прилагат за подкрепата по линия на ФСП. Рамката за качеството на изпълнение включва 2 типа индикатори (показатели)- за краен продукт и резултат, които са унифицирани и са част от Регламентите на отделните фондове. Постигането на индикаторите се остойносттава към 2024 г. и 2029 г.

5. Временни мерки за използването на фондовете в отговор на изключителни или необичайни обстоятелства (член 20): При необичайни събития, Комисията може за срок не по-дълъг от 18 месеца, да увеличи междинните плащания по програмите към държавите членки с 10%; да разреши на органите на държава членка, да избират за предоставяне на подкрепа операции, които са в отговор на изключителните обстоятелства, включително физически завършени или изцяло изпълнени операции, или да удължи срокове за представяне на документи и данни с до 3 месеца.

6. Кръстосано финансиране (член 25): ЕФРР и ЕФС+ могат да си предоставят допълващо финансиране, при спазване на ограничение от 15% от подкрепата им за всеки приоритет на една програма, разходите по която са допустими за подкрепа от другия фонд.

7. Прехвърляне на средства (член 26): **Държавите членки могат да поискат в Споразумението или в искане за изменение на програма, при съгласие на Мониторинговия й комитет, прехвърляне на до 5% от финансовите средства по програма от всеки от фондовете към всеки друг фонд на споделено или непряко управление.** Възможно е и допълнително прехвърляне от до 20 % от първоначално отпуснатите средства по фондове между ЕФРР, ЕФС+ или КФ в рамките на общите ресурси по цел „Инвестиции за работни места и растеж“. Изключение от тези правила са ресурсите по ФСП, които не могат да се прехвърлят. Към ФСП обаче могат да се прехвърлят ресурси от ЕФРР и ЕФС+, но общата им сума не може да надвишава трикратния размер на разпределените средства от ФСП, както и 15% от средствата, разпределени съответно за ЕФРР или ЕФС+ за държавата членка.

8. Интегрирано териториално развитие (Глава II): Интегрираното териториално развитие, се реализира чрез стратегии за териториално или местно развитие, под формата на:

- **Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ);**
- **Водено от общностите местно развитие (ВОМР);** или
- **Друг териториален инструмент за подкрепа на инициативи, разработени от държавата членка.**

Териториалните стратегии, чрез които се реализират ИТИ и другите териториални инструменти, следва да съдържат:

- а) **географския район, за който се отнася стратегията;**
- б) **анализ на нуждите и потенциала за развитие на района, включително икономическите, социалните и екологичните взаимовръзки;**
- в) **описание на интегриран подход в отговор на набелязаните нужди и потенциала за развитие на района;**
- г) **описание на участието на партньорите в подготовката и изпълнението на стратегията.**

Териториалните стратегии могат да съдържат и списък на операциите, за които ще бъде предоставена подкрепа. Отговорност за Стратегиите имат компетентните териториални органи или субекти. Когато списъкът на операциите, които ще получават подкрепа, не е включен в Териториалната стратегия, компетентните териториални органи или субекти подбират операциите или участват в подбора им. Ако те изпълняват и задачи, които са отговорност на УО и са различни от подбор на операции, териториалните органи са Междинни звена.

ИТИ: Когато Териториална стратегия включва инвестиции, които получават подкрепа от един или няколко фонда, от повече от една програма или от повече от един приоритет на една програма, действията могат да се изпълняват като интегрирана териториална инвестиция.

ВОМР: Подкрепя се от ЕФРР, ЕСФ+, ФСП и ЕФМДРА. Насочено е към подрегионални райони. Реализира се от Местни групи за действие, съставени от представители на публичните и частните местни социално-икономически партньори, в които вземането на решения не е контролирано от нито една от тях, чрез Стратегии за ВОМР. Съдържанието на Стратегиите за ВОМР, които могат да се финансират от един или няколко фонда, включително при определянето на водещ фонд, е:

- а) **географският район и населението, обхванати от стратегията;**
- б) **процесът на участие на общността в разработването на стратегията;**

в) анализ на нуждите и потенциала за развитие на района;

г) целите на стратегията, включително измерими целеви стойности за резултатите, и съответните планирани действия;

д) уредбата за управление, мониторинг и оценка, която показва капацитета на местната група за действие да изпълни стратегията;

е) финансов план, включително планираните средства от всеки фонд, и, когато е целесъобразно, планираните средства от ЕЗФРСР, и всяка засегната програма.

Стратегията може да съдържа и вида на мерките и операциите, които ще бъдат финансирани от всеки фонд. **Първият кръг за подбор на стратегиите се извършва в срок от 12 месеца от датата на решението за одобряване на програмата или - при стратегии, получаващи подкрепа от повече от един фонд - в срок от 12 месеца от датата на решението на ЕК за одобряване на последната програма.**

Местните групи за действие избират един партньор в рамките на групата като административен и финансов водещ партньор, или се обединяват в законно учредена обща структура. Следните задачи се изпълняват единствено от местните групи за действие:

- изграждане на капацитета на местните действащи лица за разработване и изпълнение на операции;
- определяне на недискриминационни и прозрачни процедури и критерии за подбор, които не допускат конфликт на интереси и гарантират, че нито една от групите, представляващи конкретните заинтересовани страни, не контролира решенията за подбор;
- изготвяне и публикуване на покани за набиране на проекти;
- подбор на операциите, определяне на размера на подкрепата и представяне на предложенията на субекта, който отговаря за последната проверка на допустимостта преди одобряването им;
- проследяване на напредъка към постигането на целите на стратегията;
- оценка на изпълнението на стратегията.

Местните групи за действие могат да са и бенефициенти на мерки от Стратегията си, както и да изпълняват функции на Междинни звена. За изграждане на капацитет и подготвителни действия за разработването и бъдещото изпълнение на Стратегията, групите могат да получат до 25% от бюджета на Стратегията си.

9. Мониторингов комитет (член 38): **сформира се до 3 месеца след одобрение на съответната програма. Заседава поне веднъж годишно**, като приема свой процедурен правилник. Съставът му следва да е балансиран между всички заинтересовани страни. Задача на Комитета е да следи за напредъка по изпълнението на програмата. Той одобрява: методиката и критериите за подбора на операции; окончателния доклад за качеството на изпълнението за програмите, получаващи подкрепа от ЕФРР, ЕСФ+, КФ, ФСП и ЕФМДРА; плана за оценка на програмата и неговите изменения; предложенията за изменение на дадената програма. **Комитетът може да отправя препоръки към УО, включително относно мерки за намаляване на административната тежест за бенефициерите.**

10. Видимост, прозрачност и комуникация (член 47): УО и бенефициентите задължително използват емблемата на Съюза (*приложена към Регламента*) при осъществяването на дейностите си по комуникация. **В срок до 6 месеца от одобряването на дадена програма, същата трябва да има уебсайт или да ползва единен уебпортал.** На сайта се публикува информация, която периодично се обновява, за програмата, предвидените за обявяване покани за набиране на проекти и финансираните проекти.

Бенефициентите (член 50) публикуват на официалния си уебсайт и в социални медии, кратко описание на проекта си, в което посочват целите и резултатите от него и финансовата подкрепа от Съюза. Включват по видим начин текст, подчертаващ подкрепата от Съюза, в документите и комуникационните материали, свързани с изпълнението на проекта. Поставят табели или табла, ясно видими за обществеността, на които се откроява емблемата на Съюза, веднага щом започне физическото изпълнение на проекта, ако операциите, получаващи подкрепа от ЕФРР и КФ са с общ размер на разходите над 500 хил. евро или ако операциите, получаващи подкрепа от ЕСФ+, ФСП и ЕФМДРА, са с общ размер на разходите над 100 хил. евро.

За други по-малки операции, се поставят на място ясно видимо за обществеността, поне един хартиен плакат с минимален размер А3 или еквивалентен електронен екран с информация за операцията, подчертаващ подкрепата от фондовете.

За проекти над 10 млн. евро се организира комуникационна проява или дейност и се привличат за участие Комисията и отговорния УО.

При неизпълнение на тези задължения, УО може да отмени до 3 % от подкрепата от фондовете.

11.Форми на подкрепа (член 52): Държавите членки могат да подкрепят бенефициерите под формата на безвъзмездни средства, финансови инструменти или награди, или като комбинация от тях.

Безвъзмездните средства от своя страна, могат да бъдат под формата на: възстановяване на допустими разходи, реално направени от бенефициера или от частния партньор и платени при изпълнението на операциите, принос в натура и амортизация; единични разходи; еднократни суми; финансиране с единна ставка; комбинация от формите. **Когато общите разходи за даден проект не надвишават 200 хил. евро, приносът, предоставен на бенефициера от ЕФРР, ЕСФ+ и ФСП е под формата на единични разходи, еднократни суми или единни ставки, с изключение на операциите, подкрепата за които представлява държавна помощ.**

Финансирането с единна ставка на непреките разходи по проект може да е от 7% до 25% от допустимите преки разходи.

Преките разходи за персонал по проект могат да се изчисляват с единна ставка в размер до 20% от общите преки разходи, при условие че преките разходи по операцията не включват обществени поръчки за строителство или поръчки за доставки или услуги, надвишаващи стойността на праговете, определени в член 4 от Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета(49) или в член 15 от Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета(50). За целите на определянето на преките разходи за персонал може да се изчислява и почасова ставка, като последните документирани годишни брутни разходи за труд се разделят на 1 720 часа за лицата на пълно работно време или на съответна пропорционална част от 1 720 часа за лицата на непълно работно време. Може да се използва и подход, който включва разделяне на последните документирани месечни брутни разходи за труд на средното месечно работно време на съответното лице съгласно приложимите национални норми, посочени в трудовия договор или решението за назначение. Единна ставка в размер до 40% от допустимите преки разходи за персонал може да се използва за покриване на останалите допустими разходи по дадена операция.

Държавите членки могат да отпускат на бенефициерите безвъзмездни средства под условие, подлежащи на пълно или частично възстановяване.

Финансовите инструменти (член 58): предоставя се подкрепа на крайни получатели, само за инвестиции в материални и нематериални активи, както и за текущи активи, които се очаква да бъдат финансово жизнеспособни и за които няма достатъчно финансиране от пазарни източници. Подкрепата се предоставя само за елементите на инвестициите, които не са физически завършени или изцяло изпълнени към датата на решението за инвестицията.

Финансовите инструменти могат да се комбинират с безвъзмездни средства, като и двата вида подкрепа се предоставят от субекта, изпълняващ финансовия инструмент.

12. Допустимост на разходите (член 63): определя се въз основа на национални правила. **Разходите са допустими** за получаване на принос от фондовете, ако са направени от бенефициер или от частния партньор и са изплатени за изпълнение на операции между датата на представяне на програмата на Комисията или 1 януари 2021 г., като се взема по-ранната от двете дати, и 31 декември 2029 г.

Цяла операция или част от операция, може да се изпълнява извън държава членка, включително извън територията на Съюза, при условие че операцията допринася за целите на програмата.

Не се избират за подкрепа от фондовете операции, които са били физически завършени или изцяло изпълнени преди подаването на заявлението за финансиране по програмата, независимо дали са направени всички свързани с тях плащания.

Недопустими разходи (член 64): **3 типа, както следва:**

1) лихви по дългове, освен във връзка с безвъзмездни средства, предоставени под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;

2) покупка на земя на стойност над 10% от общите допустими разходи за съответната операция; за изоставени земи и за такива, използвани преди това за промишлени цели, които включват сгради, това ограничение се увеличава на 15%; за финансови инструменти, тези проценти се прилагат по отношение на приноса от програмата, изплатен на крайния получател, или, в случай на гаранции - по отношение на размера на съответния заем;

3) данък върху добавената стойност (ДДС) освен:

- за операции с общ размер на разходите под 5 млн. евро (вкл. ДДС);
- за операции с общ размер на разходите най-малко 5 млн. евро (вкл. ДДС), когато ДДС не подлежи на възстановяване, съгласно националното законодателство в областта на ДДС;
- инвестиции, направени от крайните получатели в контекста на финансови инструменти, когато тези инвестиции получават подкрепа от финансови инструменти в комбинация с подкрепа под формата на безвъзмездни средства- ДДС не е допустим за частта от инвестиционните разходи, която съответства на подкрепата за програмата под формата на безвъзмездни средства, освен ако ДДС за инвестиционните разходи е невъзстановим, съгласно националното законодателство в областта на ДДС или когато частта от

инвестиционните разходи, съответстваща на подкрепата за програмата под формата на безвъзмездни средства, е под 5 млн. евро (вкл. ДДС);

- за фондове за малки проекти и инвестиции, направени от крайни получатели в контекста на фондове за малки проекти по Интеррег.

До 2026 г. ще продължи да се прилага правилото за отмяна на бюджетни кредити n+3, а за 2027 г. ще се прилага правилото n+2.

13. Дълготрайност на операциите (член 64): Държавата членка възстановява приноса от фондовете за операция, включваща инвестиции в инфраструктура или производствени инвестиции, ако в срок от 5 години от окончателно плащане към бенефициера или в рамките на срока, определен в правилата за държавна помощ, ако е приложим, по отношение на операцията настъпи някое от следните събития:

- прекратяване или преместване на производствена дейност извън региона от ниво 2, в който се е получавала подкрепата;
- промяна на собствеността на инфраструктура, което носи неправомерно предимство на търговско дружество или публичен субект;
- значителна промяна, която засяга естеството, целите или условията за изпълнение на операцията и която би довела до подкопаване на първоначалните ѝ цели.

Държавата членка може да съкрати срока на 3 години, когато става въпрос за поддържане на инвестиции или за създадени работни места от МСП.

14. Географско покритие на подкрепата по цел „Инвестиции за работни места и растеж“ (член 108): ЕФРР, ЕСФ+ и КФ предоставят подкрепа за цел „Инвестиции за работни места и растеж“ във всички региони от ниво 2.

Ресурсите от ЕФРР и ЕСФ+ се разпределят между следните три категории региони от ниво 2:

- **по-слабо развити региони**, чийто БВП на глава от населението е по-малък от 75% от средния БВП на глава от населението на ЕС-27;
- **региони в преход**, чийто БВП на глава от населението е между 75 % и 100 % от средния БВП на глава от населението на ЕС-27;
- **по-силно развити региони**, чийто БВП на глава от населението е над 100 % от средния БВП на глава от населението на ЕС-27.

Кохезионният фонд, както и досега, ще облагодетелства тези държави членки с БНД на жител под 90% от средния за Съюза.

15. Ресурси за икономическо, социално и териториално сближаване (член 109): За периода 2021-2027 г., за ЕФРР, КФ и ЕСФ + са в размер на 330 234 776 621 евро и 7 500 000 000 евро за ФСП.

Ресурсите за цел „Инвестиции за работни места и растеж“ и цел „Европейско териториално сътрудничество“ са в размер на 97.6 % от общите ресурси (т.е. общо 329 684 776 621 евро) и се разпределят, както следва:

а) 61.3 % (т.е. общо 202 226 984 629 евро) за по-слабо развитите региони;

б) 14.5 % (т.е. общо 47 771 802 082 евро) за регионите в преход;

в) 8.3 % (т.е. общо 27 202 682 372 евро) за по-силно развитите региони;

г) 12.9 % (т.е. общо 42 555 570 217 евро) за държавите членки, получаващи подкрепа от Кохезионния фонд;

д) 0.6 % (т.е. общо 1 927 737 321 евро) като допълнително финансиране за най-отдалечените региони;

е) 0.2 % (т.е. общо 500 000 000 евро) за междурегионални иновационни инвестиции;

ж) 2.3 % (т.е. общо 7 500 000 000 евро) за Фонда за справедлив преход.

Ресурсите за ЕСФ+ по цел „Инвестиции за работни места и растеж“ са 87 319 331 844 евро.

От Кохезионния фонд към Механизма за свързване на Европа (МСЕ), се прехвърлят 10 млрд. евро, които са за проекти за транспортна инфраструктура.

Сума в размер на 400 млн. евро от ресурсите по цел „Инвестиции за работни места и растеж“ се разпределя за Европейската инициатива за градовете при пряко или непряко управление от Комисията.

Сума в размер на 175 млн. евро от ресурсите на ЕСФ+ по цел „Инвестиции за работни места и растеж“ се разпределят за транснационално сътрудничество, оказващо подкрепа на новаторски решения при пряко или непряко управление.

Ресурсите за цел „Европейско териториално сътрудничество“ възлизат на 2.4 % от общите ресурси, налични за поемане на бюджетни задължения от фондовете за периода 2021-2027 г. (т.е. общо 8 050 000 000 евро).

16. Прехвърляне на ресурси (член 111): При подаването на Споразумението за партньорство или в контекста на междинния преглед, Комисията може да приеме предложение от държава членка за прехвърляне на ресурси:

- което общо възлиза на не повече от 5% от първоначално разпределените средства за по-слабо развитите региони към региони в преход или по-силно развити региони, или от регионите в преход към по-силно развитите региони;
- от разпределените средства от по-силно развитите региони или регионите в преход към по-слабо развитите региони и от по-силно развитите региони към регионите в преход.

Комисията може да приеме и допълнително прехвърляне в размер до 10% от общите разпределени средства за по-слабо развитите региони към регионите в преход или по-силно развитите региони в рамките на държавите членки, чийто БНД на жител е по-малък от 90 % от средния за ЕС-27.

17. Размер на съфинансиране от ЕС: (член 112): за цел „Инвестиции за работни места и растеж“ на равнището на всеки приоритет от дадена програма, е не повече от:

Категория регион	Ниво на съфинансиране
По-слабо развити региони	85%
Региони в преход, които са били класифицирани за периода 2014-2020 г. като по-слабо развити региони	70%
Региони в преход	60%
По-силно развити региони, които са били класифицирани за периода 2014-2020 г. като региони в преход или са имали БВП на жител под 100 %	50%
По-силно развити региони	40%

Ставката на съфинансиране на **Кохезионния фонд** е не повече от **85 %**.

Ставката на съфинансиране, приложима за региона, където се намират територията или териториите, определени в териториалните планове за справедлив преход, за приоритета, подкрепян от **ФСП**, не следва да надвишава:

Категория регион	Ниво на съфинансиране
По-слабо развити региони	85%
Региони в преход	70%
По-силно развити региони	50%

Ставката на съфинансиране на програмите по **Интеррег** не следва да надвишава **80 %**.

Максималните ставки на съфинансиране, се увеличават с десет процентни пункта за приоритети, изцяло изпълнявани чрез ВОМР.

Съгласно националните алокации, България ще получи от ЕСФ+, ЕФРР и КФ общо 10.157 млрд. евро, като от тях 390 млн. евро е трансфера към Механизма за свързване на Европа.

Breakdown of Cohesion Policy allocations per Member State (current prices)

	ESF+	ERDF	CF	of which transferred to the CEF	ETC	Total allocation
Belgium	1 168	1 152	-	-	369	2 689
Bulgaria	2 625	5 741	1 656	390	134	10 157
Czechia	2 701	10 426	8 327	1 962	306	21 761
Denmark	120	141	-	-	254	515
Germany	6 527	10 913	-	-	1 005	18 445
Estonia	503	1 693	1 073	253	57	3 325
Ireland	508	396	-	-	291	1 195
Greece	5 845	11 452	3 955	932	127	21 379
Spain	11 153	23 540	-	-	683	35 376
France	6 675	9 070	-	-	1 090	16 835
Croatia	1 983	5 356	1 547	364	184	9 069
Italy	14 535	26 615	-	-	935	42 085
Cyprus	222	467	233	55	37	959
Latvia	711	2 493	1 359	320	49	4 612
Lithuania	1 136	3 464	1 856	437	82	6 539
Luxemburg	15	15	-	-	29	58
Hungary	5 507	13 360	3 404	802	255	22 526
Malta	124	474	216	51	23	838
Netherlands	414	506	-	-	373	1 293
Austria	394	537	-	-	216	1 147
Poland	14 913	47 417	12 145	2 861	560	75 034
Portugal	7 497	11 497	4 447	1 048	136	23 577
Romania	8 239	17 070	4 628	1 090	367	30 305
Slovenia	727	1 538	940	221	74	3 279
Slovakia	2 404	8 117	2 110	497	220	12 852
Finland	605	888	-	-	160	1 653
Sweden	707	863	-	-	351	1 920
<i>Technical assistance</i>	345	760	129	-	31	1 265
<i>Transnational cooperation</i>	197	-	-	-	-	197
<i>Interregional innovation investments</i>	-	564	-	-	-	564
<i>European Urban Initiative</i>	-	564	-	-	-	564
<i>Interregional cooperation</i>	-	-	-	-	564	564
Total	98 500	217 087	48 026	11 286	8 960	372 573
	26,4%	58,3%	12,9%		2,4%	100,0%

(In million EUR, current prices)

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Кохезионен фонд

II. Регламент № 1058 от 24 юни 2021 година относно

Европейския фонд за регионално развитие и относно Кохезионния фонд:

За първи път с един общ Регламент се определят приложимите правила за Европейският фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Кохезионния фонд (КФ). Регламентът е в обем от около 20 страници, има 2 основни раздела- общи и специфични разпоредби, както и 2 предложения.

Съгласно преамбюла на Регламента:

- ✚ **Принципът на партньорство е основен елемент в изпълнението на ЕФРР и КФ, основаващ се на подхода на многостепенното управление и гарантиращ участието на регионални, местни, градски и други публични органи, на гражданското общество, на икономически и социални партньори и, където е приложимо, на научноизследователски организации и университети;**
- ✚ **При изпълнението на двата фонда, следва да се гарантират координация и взаимно допълване с ЕСФ+, ФСП, ЕФМДРА и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР);**
- ✚ **ЕФРР следва да се занимава с проблемите на необлагодетелстваните райони, по-специално селските райони и районите, които са засегнати от сериозни и постоянни неблагоприятни природни или демографски условия, включително демографски спад, при достъпа до основни услуги, включително цифрови услуги, повишаване на привлекателността за инвестиции, включително чрез бизнес инвестиции и свързаност с големите пазари. Освен това ЕФРР, следва да обърне специално внимание на специфичните затруднения на районите от ниво 3 и на равнището на местните административни единици, които са слабо населени (с гъстота на населението под 12.5 жители на квадратен километър, или райони, които са засегнати от среден годишен спад на населението от най-малко 1% от населението им през периода 2007-2017 г.). Държавите членки следва да обмислят разработването на конкретни доброволни планове за действие на местно равнище за такива райони, за да се справят с тези предизвикателства, свързани с населението;**
- ✚ **ЕФРР следва да подкрепя:**

- подобряването на енергийната ефективност в жилища и сгради;
- дългосрочната, приобщаваща интеграция на гражданите на трети държави, включително мигранти;
- субекти от сферата на социалната икономика като кооперации, взаимоспомагателни дружества, сдружения с нестопанска цел и социални предприятия;
- повишаването на устойчивостта на ученето от разстояние и в електронна среда;
- устойчивостта на системите за здравеопазване, включително закупуване на стоки, необходими за подобряване на устойчивостта при бедствия и устойчивостта на здравните системи, в т.ч. първичните здравни грижи, и насърчаване на прехода от институционални грижи към грижи, предоставяни в семейството и в общността;
- сигурността в области, в които е необходимо да се осигури безопасността и сигурността на обществените пространства и на критичните инфраструктури, например транспорта и енергетиката;
- **цел 5 на политиката (ЦП 5) по интегриран начин за икономическото, социалното и екологичното развитие въз основа на междусекторни териториални стратегии с използване на инструменти за интегрирано териториално развитие. Освен това при развитието на градските райони следва да се обърне специално внимание на подкрепата за функционалните градски зони поради тяхното значение за установяването на сътрудничество между местните органи и партньорите през административните граници, както и за укрепването на връзките между градските и селските райони;**
- устойчивия туризъм по интегриран начин, по-специално чрез засилване на сътрудничеството в рамките на функционалните територии;

 ЕФРР и Кохезионният фонд следва да насърчават и подкрепят:

- развитието на трансевропейската транспортна мрежа, чрез инвестиции в инфраструктура за железопътен транспорт, транспорт по вътрешните водни пътища, автомобилен транспорт, морски транспорт и мултимодален транспорт, включително мерки за намаляване на шума;
- националната, регионалната и местната, трансграничната и градската мобилност. В този процес двата фонда следва да обърнат внимание на подобряването на безопасността, по-специално на съществуващите мостове и тунели;

- социално-икономическото приобщаване на маргинализираните общности, като се обръща специално внимание на стратегическата рамка на политиката за приобщаване на ромите, включително социални жилища;
- **инвестиции в предприятия, различни от МСП, включително по-специално комунални услуги, когато те се отнасят до инвестиции в инфраструктура, която осигурява достъп до обществено достъпни услуги в областта на енергетиката, околната среда и биологичното разнообразие, транспорта и цифровата свързаност.**

1. Специфични цели за ЕФРР и Кохезионния фонд (член 3): ЕФРР подкрепя общо 23 специфични цели в обхвата на всяка от 5-те политически цели на Съюза. **Кохезионният фонд** подкрепя само цели 2 и 3, за по-зелената и по-добре свързана Европа.

2. Тематична концентрация по ЕФРР (член 4):

2.1. За целите на тематичната концентрация на национално равнище, **държавите членки се класифицират съгласно Брутния си национален доход (БНД) в 3 групи:**

- тези, чието съотношение БНД възлиза на или надхвърля 100% от средния за ЕС („група 1“);
- тези, чието съотношение БНД възлиза на или надхвърля 75% и е под 100% от средния за ЕС („група 2“);
- тези, чието съотношение БНД е под 75% от средния за ЕС („група 3“).

2.2. Държавите членки спазват на национално равнище, следните изисквания за **тематична концентрация:**

- държавите членки от група 1 или по-силно развитите региони, разпределят най-малко 85% от своите ресурси по ЕФРР, за ЦП 1 и ЦП 2 и най-малко 30% за ЦП 2;
- държавите членки от група 2 или регионите в преход разпределят най-малко 40% от своите ресурси по ЕФРР за ЦП 1 и най-малко 30% за ЦП 2;
- държавите членки от група 3 или по-слабо развитите региони разпределят най-малко 25% от своите ресурси по ЕФРР за ЦП 1 и най-малко 30% за ЦП 2.

3. Обхват на подкрепата от ЕФРР (член 5): ЕФРР подкрепя следните дейности:

- инвестиции в инфраструктура;

- дейности за приложни научни изследвания и иновации, включително индустриални научни изследвания, експериментална развойна дейност и проучвания за осъществимост;
- инвестиции в достъпа до услуги;
- производствени инвестиции в МСП и инвестиции, насочени към запазване на съществуващите работни места и създаване на нови работни места;
- оборудване, софтуер и нематериални активи;
- изграждане на мрежи, сътрудничество, обмен на опит и дейности, включващи иновационни клъстери, включително между предприятия, научноизследователски организации и публични органи;
- информация, комуникация и проучвания;
- техническа помощ.

Подкрепа по ЕФРР може да се предоставя и за дейности в областта на обучението, ученето през целия живот, преквалификацията и образованието, както и за закупуването на стоки, необходими за подобряване на устойчивостта на системите за здравеопазване и устойчивостта на бедствия.

4. Обхват на подкрепата от Кохезионния фонд (член 6) : подкрепят се следните дейности:

- инвестиции в областта на околната среда, включително инвестиции, свързани с устойчивото развитие и енергетиката, които предполагат ползи за околната среда, с особен акцент върху енергията от възобновяеми източници;
- инвестиции в ТЕН-Т мрежата;
- техническа помощ;
- информация, комуникация и проучвания.

7. Устойчиво градско развитие (член 11): **Поне 8% от средствата по ЕФРР на национално равнище по целта „Инвестиции за работни места и растеж“, различни от тези за техническа помощ, се разпределят за устойчиво градско развитие.** Този процент се спазва през целия програмен период, когато разпределените средства по ЕФРР се прехвърлят между приоритетите по една програма или между програми, включително по време на междинния преглед на програмите.

Съответните териториални органи или структури избират или участват в подбора на операциите.

8.Европейска инициатива за градовете (член 12): ЕФРР подкрепя Европейската инициатива за градовете, която се изпълнява от Комисията. Инициативата обхваща всички градски райони, включително функционалните градски зони, и подкрепя Програмата на ЕС за градовете, включително участието на местните органи в тематичните партньорства, разработени по Програмата на ЕС за градовете. Състои се от две направления: подкрепа на иновативни действия и подкрепа на изграждането на капацитет и знания, оценки на териториалното въздействие, развитието на политиката и комуникацията. Моделът на управление на Европейската инициатива за градовете включва участието на държавите членки, регионалните и местните органи и градовете.

III. Регламент № 1057 от 24 юни 2021 година за създаване на Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1296/2013:

Включва Европейския социален фонд, Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица и Програмата за заетост и социални иновации.

ЕСФ+ се състои от две направления: направление при споделено управление и направление „Заетост и социални иновации“ (ЗиСИ), изпълнявано при пряко и непряко управление от ЕК.

Регламентът е в обем от около 40 страници, има 2 основни раздела, включващи разпоредби при споделеното и прякото управление, както и 4 приложения.

1.Общи цели на ЕСФ+ (член 3): **да подкрепя държавите членки и регионите в постигането на високи равнища на заетост, справедлива социална закрила и квалифицирана и устойчива работна сила, подготвена за бъдещия свят на труда, както и на приобщаващи и сплотени общества, които се стремят да изкоренят бедността.**

2. Специфични цели (член 4): общо 15 на брой.

- направление „**по-социална и по-приобщаваща Европа**“: 13 специфични цели, свързани с подобряване на достъпа до трудова заетост, модернизиране на социалните институции, създаване на синхрон между образование и обучение с нуждите на пазара на труда, качествено и приобщаващо образование, насърчаване на ученето през целия живот, насърчаване на социално-икономическата интеграция, достъп до качествени и устойчиви услуги, предоставяне на храни и/или основно материално подпомагане и др.

- направления „по-интелигентна Европа“ и „по - екологична и нисковъглеродна Европа“: 2 специфични цели - развиването на умения за интелигентна специализация, умения за ключови базови технологии, промишлен преход, секторно сътрудничество във връзка с уменията и предприемачеството, обучение на изследователи, дейности за създаване на мрежи от контакти и партньорства между висшите училища, институциите за професионално образование и обучение, научноизследователските и технологичните центрове, предприятия и клъстери, и подкрепа за микропредприятията, малките и средните предприятия и социалната икономика; и подобряване на системите за образование и обучение, повишаване на квалификацията на работната сила, и създаване на нови работни места в сектори, свързани с околната среда, климата, енергетиката, както и кръговата икономика и биоикономиката.

3. Бюджет (член 5): Финансовият пакет за изпълнението на ЕСФ+ е 87 995 063 417 евро, от които:

- 87 319 331 844 евро по направлението при споделеното управление;
- 675 731 573 евро за изпълнението на направлението „ЗиСИ“ .

4. Съгласуваност и тематична концентрация (член 7): Предвижда се държавите членки сами са програмират ресурсите си при споделеното управление, но при спазване на следните изисквания:

- Държавите членки, в които средният дял на децата на възраст под 18 години, изложени на риск от бедност или социално изключване за периода 2017-2019 г., е над средното равнище за Съюза, разпределят **най-малко 5% от своите ресурси за подкрепа на целевите действия и структурните реформи за борба с детската бедност;**
- Държавите членки разпределят **най-малко 25%** от своите ресурси за специфичните цели в областта на политиката на социално приобщаване, включително насърчаването на **социално-икономическата интеграция** на гражданите на трети държави;
- Държавите членки разпределят **най-малко 3% от своите ресурси за подкрепа на най-нуждаещите се лица;**
- Държавите членки, в които средният дял на младите хора на възраст 15-29 години, незаети с работа, учене или обучение за периода 2017-2019 г., е над средното равнище за Съюза, разпределят най-малко **12.5%** от своите ресурси за **подкрепа на младежката заетост**, професионалното образование и обучение, по-специално чиракуването, както и на прехода от училище към трудова заетост, възможностите за реинтеграция в системата

на образование или обучение и предоставянето на втори шанс за образование, особено в контекста на прилагането на схемите за гаранция за младежта.

5. Партньорство (член 9): Държавите членки гарантират пълноценното участие на социалните партньори и организациите на гражданското общество в изпълнението на политиките в областта на заетостта, образованието и социалното приобщаване.

Държавите членки разпределят подходящ дял от своите ресурси, в рамките на всяка програма за изграждане на капацитет на социалните партньори и организациите на гражданското общество, включително под формата на обучение, мерки за изграждане на мрежи и укрепване на социалния диалог, както и за съвместни дейности със социалните партньори. Когато изграждането на капацитет на социалните партньори и организациите на гражданското общество е посочено в съответната специфична за държавата препоръка, съответната държава членка разпределя за тази цел най-малко 0.25 % от ресурсите си.

6. Социални иновативни действия (член 14): Държавите-членки могат да отпуснат до 5% от националния си ресурс по ЕСФ + и при 95% съфинансиране от ЕС, за социални иновации и социални експерименти или за укрепване на подхода „отдолу-нагоре“ въз основа на партньорства, включващи публичните власти, частния сектор и гражданското общество.

7. Недопустими разходи (член 16): закупуването на земя и недвижимо имущество, както и на инфраструктура; и закупуването на обзавеждане, оборудване и превозни средства, освен когато тази покупка е необходима за постигане на целта на операцията, или тези вещи са напълно амортизирани по време на операцията или закупуването им е най-икономичният вариант.

8. Подкрепа за справяне с материалните лишения (член 19):

8.1. Обхват: използва се единствено, като подкрепа за разпределянето на храни или стоки. Храните и/или основното материално подпомагане могат да бъдат предоставяни пряко на най-нуждаещите се лица или непряко, например чрез ваучери или карти, в електронен или друг формат, при условие че срещу тях може да се получават само храни и/или основно материално подпомагане.

Подпомагането за най-нуждаещите се лица е в допълнение към всякакви социални обезщетения, които могат да се предоставят на крайните получатели в рамките на националните социални системи или съгласно националното право.

Държавите членки допълват предоставянето на храни и/или основно материално подпомагане със съпътстващи мерки.

8.2. Допустимост на разходите:

- за закупуване и транспорт на храни и/или основно материално подпомагане;
- за складиране под формата на единна ставка от 1% от стойността на храните;
- административни и транспортни разходи и разходи за съхранение и приготвяне на храни под формата на единна ставка в размер на 7% от стойността на храните;
- събиране, превоз, съхраняване и разпределяне на даренията от храни и пряко свързаните с тях дейности за повишаване на осведомеността;
- съпътстващи мерки, предприети от бенефициерите или от тяхно име и декларирани от бенефициерите, доставящи храните и/или основното материално подпомагане на най-нуждаещите се лица, под формата на единна ставка в размер на 7% от стойността на храните.

Разходите за изготвянето на ваучер или карта в електронен или друг формат и свързаните с това оперативни разходи са допустими в рамките на техническата помощ, при условие че са извършени от УО или друг публичен субект, който не е бенефициерът, разпределящ ваучерите или картите на крайните получатели.

9. Информация, комуникация и публичност (член 36): Получателите на финансиране от Съюза посочват произхода на средствата и осигуряват видимост на финансирането от Съюза, по-специално когато популяризират действията и резултатите от тях, като предоставят последователна, ефективна и пропорционална целева информация на различни видове публика, включително на медиите и обществеността.

IV. Регламент №1059 относено специалните разпоредби за цел „Европейско териториално сътрудничество“, подкрепяна от Европейския фонд за регионално развитие и инструменти за външно финансиране:

1. Направления на Интеррег (член 3): общо 4 направления:

- трансгранично сътрудничество между съседни региони за насърчаване на интегрирано и хармонично регионално развитие между съседни гранични региони по сухопътната и морската граница (направление А на Interreg), което обхваща:
 - вътрешното трансгранично сътрудничество между съседни гранични региони на две или повече държави членки или между съседни гранични региони на поне една държава членка и една или повече трети държави;
 - външното трансгранично сътрудничество между съседни гранични региони на поне една държава членка и един (една) или повече от следните: бенефициери по ИПП III; партньорски държави, подкрепяни по линия на ИССРМС; или Руската федерация
- транснационално сътрудничество на по-големи транснационални територии или около морски басейни, с участието на национални, регионални и местни партньори по програмите в държавите членки, трети държави и партньорски държави и ОСТ, (направление Б на Interreg);
- междурегионално сътрудничество за засилване на ефективността на политиката на сближаване (направление В на Interreg), чрез насърчаване на:
 - обмен на опит, новаторски подходи и изграждане на капацитет, във връзка с установяването, разпространяването и трансфера на добри практики в политиките за регионално развитие, включително програмите по цел „Инвестиции за растеж и работни места“ (програма „Interreg Европа“);
 - обмен на опит, новаторски подходи и изграждане на капацитет във връзка с установяването, трансфера и капитализацията на добри практики относно интегрираното и устойчиво градско развитие, като се вземат предвид връзките между градските и селските райони (програма URBACT);

- обмен на опит, новаторски подходи и изграждане на капацитет (програма INTERACT);
 - хармонизиране и опростяване на изпълнението на програмите по Interreg, както и допринасяне за капитализирането на резултатите от тях;
 - хармонизиране и опростяване на евентуални действия за сътрудничество;
 - подкрепяне на създаването, функционирането и използването на Европейските групи за териториално сътрудничество (ЕГТС);
 - анализ на тенденциите в развитието по отношение на целите за териториално сближаване (програма „ESPON“).
- сътрудничество между най-отдалечените региони и между тях и съседните им трети държави или партньорски държави или ОСТ, или организации за регионална интеграция и сътрудничество, или няколко от тях, за улесняване на тяхната регионална интеграция и хармонично развитие в рамките на техния съседен район (направление Г на Interreg).

2. Географско покритие (член 4):

- По трансграничното сътрудничество подкрепа получават региони на ниво 3 по всички вътрешни и външни сухопътни граници с трети държави или партньорски държави и всички региони на Съюза на ниво 3 по морски граници, отстоящи най-много на 150 км от морето;
- По транснационалното сътрудничество, регионите, които се подкрепят са на ниво 2, включително най-отдалечените региони, обхващащи по-големи транснационални територии, и като се вземат предвид, когато е приложимо, макрорегионалните стратегии или стратегиите за морските басейни;
- По междурегионалното сътрудничество, цялата територия на Съюза

3. Ресурси (член 9): Ресурсите по линия на ЕФРР за програмите Interreg възлизат на 8 050 000 000 евро и се разпределят както следва:

- 72.2 % , т.е. общо 5 812 790 000 евро за направление А;
- 18.2 % , т.е. общо 1 466 000 000 евро за направление Б;
- 6.1 % , т.е. общо 490 000 000 евро за направление В;
- 3.5 % , т.е. общо 281 210 000 евро за направление Г.

По направленията А, Б или Г държавата членка може да прехвърли до 15 % от финансовите си средства от тези направления към едно или повече от останалите.

4.Връщане и/или прекратяване на ресурси (член 12):

- Ако за 2022 г. или 2023 г. пред Комисията не е представена външна трансгранична програма до 31 март на съответната година, годишният принос от ЕФРР за тази програма, който не е преразпределен към друга програма, представена по същата категория външни трансгранични програми по Interreg, се разпределя за вътрешните трансгранични програми по Interreg, в които съответната държава членка участва;
- Ако до 31 март 2024 г. все още има външни трансгранични програми по Interreg, които не са представени пред Комисията, приносът от ЕФРР за тези програми за оставащите години до 2027 г., който не е преразпределен към друга програма по Interreg, се разпределя за вътрешните трансгранични програми по Interreg, в които съответната държава членка участва;
- Всички външни трансгранични програми по Interreg, които вече са одобрени от Комисията, се прекратяват или разпределените за програмите средства се намаляват в случай че:
 - нито една от партньорските държави, обхванати от съответната програма по Interreg, не е подписала съответното споразумение за финансиране;
 - програмата по Interreg не може да бъде изпълнена съгласно плана поради възникнали проблеми в отношенията между участващите държави.

5.Проценти на съфинансиране (член 13): Процентът на съфинансиране за всяка програма по Interreg не трябва да надвишава 80 %. Процентът на съфинансиране за програми по направление Г на Interreg не трябва да надвишава 85 %.

6.Специфични цели на Interreg (член 14): две свързани с „по-добро управление на сътрудничеството“ и „по-безопасната и по-сигурна Европа“.

7.Тематична концентрация (член 15):

Поне 60 % от средствата от приноса от ЕФРР за всяка програма по направления А, Б и Г се разпределят за цел 2 на политиката и за най-много две други цели на политиката.

За програми по направление А на Interreg по вътрешните сухопътни граници се разпределят най-малко 60 % от средствата от приноса от ЕФРР за цели 2 и 4 на политиката и за най-много две други цели на политиката.

До 20 % от средствата от приноса от ЕФРР за всяка програма по направления А, Б и Г на Interreg, могат да се разпределят за специфичната цел за „по-добро управление на сътрудничеството“ и до 5 % за специфичната цел за „по-безопасна и по-сигурна Европа“.

8. Подготовка и представяне на програми по Interreg (член 16):

Участващите държави членки и, когато е приложимо, трети държави, партньорски държави, ОСТ или организации за регионална интеграция и сътрудничество изготвят програма по Interreg в съответствие с образец, за периода от 1 януари 2021 г. до 31 декември 2027 г.

Държавата членка -домакин на бъдещия управляващ орган, представя програма по Interreg пред Комисията до 2 април 2022 г. от името на всички участващи държави членки и, когато е приложимо, трети държави, партньорски държави и т.н. Комисията има срок от 3 месеца, за да оцени Програмата и 5 месеца, за да я одобри.

Програмите по Interreg също могат да се изменят, след санкция от Мониторинговия им комитет, като в тези случаи ЕК ги оценява в срок до 2 месеца и одобрява до 4 месеца.

Без да е необходимо съгласието на Комисията по време на програмния период управляващият орган може да прехвърли до 10 % от първоначално разпределената сума по даден приоритет и не повече от 5 % от бюджета на програмата към друг приоритет на същата програма.

9. Териториално развитие (член 20):

Интегрирано териториално развитие: съответните териториални органи или организации, отговарящи за съставянето на стратегиите за териториално или местно развитие или участващи в подбора на операциите, които да бъдат подкрепяни в рамките на тези стратегии, или и двете, следва да представляват най-малко две участващи държави, от които най-малко едната да е държава членка.

ВОМР: може да се осъществява по програмите по Interreg, при условие че съответните местни групи за действие са съставени от представители на публичния и частния местен социално-икономически интерес, в рамките на който нито една отделна заинтересована група не контролира процеса на вземане на решения, и са от поне две участващи държави, поне една от които е държава членка.

10. Избор на операции по Interreg (член 22): Операциите се избират от Мониторинговия комитет на програмата. Мониторинговият комитет одобрява методологията и критериите, използвани за подбор на операциите, в т.ч. измененията в тях.

11. Партньорство в рамките на операции по Interreg (член 23):

В операции, подбрани по програми по направления А, Б и Г, участват партньори от поне две държави, поне един от които е бенефициер от държава членка.

В операции, подбрани по програмите Interreg Europe и URBACT, участват партньори от поне три участващи държави, поне двама от които са бенефициери от държави членки.

Партньорите си сътрудничат при разработването и изпълнението на операциите по Interreg, както и при осигуряването на персонал за тях или финансирането им или и двете.

12. Допустими разходи (член 39-44):

1. Разходи за персонал представляващи брутните разходи за труд за персонала, нает от партньора по Interreg;

2. Разходи за офиси и административни разходи;

3. Пътни и квартирни разходи;

4. Разходи за външни експертни оценки и услуги;

5. Разходи за оборудване;

6. Разходи за инфраструктура и строителство.

13. Големи инфраструктурни проекти (член 57): Програмите по Interreg могат да подкрепят „големи инфраструктурни проекти“ в смисъл на операции, включващи набор от строителни работи, дейности или услуги, предназначени за изпълнението на неделима, точна по естеството си функция, преследваща ясно определени цели от общ интерес за целите на изпълнението на инвестициите за постигането на трансгранично въздействие и ползи и при които е заделен дял от бюджета за общи разходи от най-малко 2.5 млн. евро за придобиването, изграждането или модернизацията на инфраструктура.

14. Възлагане на обществени поръчки (член 58):

Когато изпълнението на дадена операция изисква възлагане на обществени поръчки за услуги, доставки или строителни работи, се прилагат следните правила:

- когато бенефициерът се намира в държава членка и е възлагащ орган или възложител по смисъла на законодателството на Съюза, приложимо към процедурите за възлагане на обществени поръчки, той прилага националните закони, подзаконови и административни разпоредби;
- когато бенефициерът е публичен орган на партньорска държава по ИПП III или ИССРМС, чието съфинансиране се прехвърля на управляващия орган, той може да приложи националните закони, подзаконови и административни разпоредби, при условие че споразумението за финансиране го позволява и че поръчката се възлага по икономически най-изгодната оферта или, според случая, по офертата с най-ниската цена, като се избягват всякакви конфликти на интереси.

V.Регламент № 1056 от 24 юни 2021 година за създаване на Фонда за справедлив преход (ФСП):

Фондът е един от стълбовете на Механизма за справедлив преход, изпълняван в рамките на Политиката на сближаване. Цел на ФСП е, да се смекчат неблагоприятните последици от климатичния преход, чрез подпомагане за най-засегнатите територии и работници и да се насърчи балансиран социално-икономически преход.

В преамбюла на документа, се акцентира върху:

- ✚ Ограничаване до 50% на достъпа до ФСП от националните алокации за държави членки, които още не са поели ангажимент за изпълнението на заложената в Парижкото споразумение цел за постигане на неутрален по отношение на климата Съюз до 2050 г.** Предвижда се останалите 50% да се предоставят след поемането на такъв ангажимент. Ако до 31 декември на съответната година, считано от 2022 г., дадена държава членка не се е ангажирала с изпълнението на целта за постигане на неутрален по отношение на климата Съюз до 2050 г., бюджетното задължение за предходната година изцяло се отменя;
- ✚ Включване в инвестициите по ФСП на такива, които подкрепят местните икономики чрез стимулиране на техния вътрешен потенциал за растеж в съответствие с приложимите стратегии за интелигентна специализация, включително устойчив туризъм.** Финансираните проекти следва да допринасят за прехода към устойчива, неутрална по отношение на климата и кръгова икономика, като включват мерки, насочени към повишаване на ресурсната ефективност. Изгарянето на отпадъци не следва да получава подкрепа, като се има предвид, че тази дейност принадлежи към по-ниските нива на йерархията на отпадъците в рамките на кръговата икономика. Следва да бъдат допустими консултантските услуги, допринасящи за изпълнението на мерките, за които се предоставя подкрепа от ФСП. Възстановяването на природата в обекти, развитието на екологосъобразна инфраструктура и управлението на водите следва да могат да бъдат подкрепяни като част от проект за възстановяване на земя. **При**

предоставяне на подкрепа за мерки за енергийна ефективност, ФСП следва да може да подкрепя инвестиции, например такива, които допринасят за намаляване на енергийната бедност, главно чрез подобряване на енергийната ефективност на жилищния фонд. ФСП следва да може да предоставя подкрепа и за разработването на иновативни технологии за съхранение;

- ✚ За да бъдат защитени гражданите, които са най-уязвими от климатичния преход, ФСП следва да обхваща също повишаването на квалификацията и преквалификацията, включително обучението, на засегнатите работници, независимо дали все още работят или са загубили работата си вследствие на прехода. ФСП следва да има за цел да им помага да се приспособят към новите възможности за заетост. ФСП следва също така да предоставя всяка подходяща форма на подкрепа на търсещите работа лица, включително съдействие при търсенето на работа и активното им включване в пазара на труда. Всички търсещи работа лица, които са загубили работата си в засегнати от прехода сектори в регион, обхванат от териториалния план за справедлив преход, следва да отговарят на условията за допустимост за получаване на подкрепа от ФСП, дори ако съкратените работници не пребивават в този регион. Следва да се обърне необходимото внимание на гражданите, изложени на риск от енергийна бедност, по-специално при прилагането на мерки за енергийна ефективност за подобряване на условията за социално жилищно настаняване;
- ✚ Следва да се допуска подкрепа за дейности в сферата на образованието и социалното приобщаване, както и подкрепа за социална инфраструктура за целите на заведенията за полагане на грижи за деца и възрастни хора и в центровете за обучение, при условие че тези дейности са надлежно обосновани в териториалните планове за справедлив преход. По отношение на грижите за възрастни хора следва да се запази принципът на насърчаване на грижите в рамките на общността;
- ✚ С цел да се осигури гъвкавост при програмирането на ресурсите от ФСП в рамките на целта „Инвестиции за работни места и растеж“, следва да бъде възможно да се изготви самостоятелна програма за ФСП или да се програмират ресурси от ФСП по един или повече специални приоритети в рамките на програми, подкрепяни от ЕФРР, ЕСФ+ или Кохезионния фонд. Ресурсите от ФСП могат да се увеличават на доброволни начала с допълнително финансиране от ЕФРР и ЕСФ+;
- ✚ Подкрепата от ФСП следва да бъде обвързана с действителното осъществяване на процес на преход на дадена територия с цел постигане на неутрална по отношение на климата икономика. В тази връзка и с подкрепата на Комисията **държавите членки следва да изготвят, в рамките на социален диалог и в сътрудничество със**

съответните заинтересовани страни, в съответствие със съответната разпоредба на Регламент (ЕС) 2021/1060 относно партньорството, териториални планове за справедлив преход, в които да бъде описан процесът на преход, като в тях следва да се осигурява последователност спрямо интегрираните им национални планове в областта на енергетиката и климата. За тази цел Комисията следва да създаде платформа за справедлив преход, която ще се основава на действащата платформа за въгледобивните райони в преход, за да се осигури възможност за осъществяване на двустранен и многостранен обмен на опит и най-добри практики във всички засегнати сектори. Държавите членки следва да гарантират, че общините и градовете участват в усвояването на ресурсите от ФСП и че техните нужди в този контекст се вземат под внимание;

- ✚ В териториалните планове за справедлив преход следва да се определят най-неблагоприятно засегнатите територии, в които да бъде концентрирана подкрепата от ФСП, и да се опишат специфичните действия, които трябва да се предприемат за постигане на целите на Съюза за 2030 г. в областта на енергетиката и климата и на неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 г., по-специално по отношение на преобразуването или затварянето на съоръжения за добив на изкопаеми горива или други дейности с висок интензитет на емисии на парникови газове. Тези територии следва да бъдат точно определени и да отговарят на региони от ниво 3 или да бъдат части от такива региони. Единствено инвестиции, които са в съответствие с териториалните планове за справедлив преход, следва да получават финансова подкрепа от ФСП. Териториалните планове за справедлив преход следва да бъдат част от одобрените от Комисията програми, подкрепяни, в зависимост от случая, от ЕФРР, ЕСФ+, Кохезионния фонд или ФСП;
- ✚ За да се постигне по-голяма ориентираност към постигане на резултати при използването на ресурси от ФСП, Комисията в съответствие с принципа на пропорционалност, може да прилага финансови корекции в случай на сериозно изоставане в реализирането на целевите стойности, заложи за специфичната цел на ФСП.

1. Специфична цел (член 2): допринася за постигането на единствената специфична цел за осигуряване на възможност на регионите и населението да се справят с въздействието върху социалната сфера, заетостта, икономиката и околната среда на прехода за постигане на целите на Съюза за 2030 г. в областта на енергетиката и климата и на неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 г., въз основа на Парижкото споразумение.

2.Географско покритие (член 3): ФСП оказва подкрепа за постигането на цел „Инвестиции за работни места и растеж“ **във всички държави членки.**

3. Ресурси: в рамките на цел „Инвестиции за работни места и растеж 7.5 млрд. евро и 10 млрд. евро от Инструмента за възстановяване.

Комисията приема решение, с което определя годишната разбивка по държави членки на наличните ресурси, включително всички допълнителни ресурси. Съгласно същото, представено в таблицата по-долу, предвидените за България средства са в размер на 1 178 млн. евро или 6.73% от общият ресурс на ФСП. Най-голям дял от ФСП получава Полша- 3 500 млн. евро или 20% от общия му бюджет, с най-малък дял е Люксембург- 8 млн. евро или 0.05%.

Таблица: Годишно разпределение на средствата за държавите членки по ФСП в млн. евро (по цени от 2018 г. преди приспаданията за техническа помощ и административни разходи):

	Средства от Инструмента за възстановяване (млн. евро)	Средства от ресурси от МФР (млн. евро)	Общо разпределени средства (млн. евро)	Дял от общо разпределените средства
Белгия	95	71	166	0,95 %
България	673	505	1 178	6,73 %
Чехия	853	640	1 493	8,53 %
Дания	46	35	81	0,46 %
Германия	1 288	966	2 254	12,88 %
Естония	184	138	322	1,84 %
Ирландия	44	33	77	0,44 %
Гърция	431	324	755	4,31 %
Испания	452	339	790	4,52 %
Франция	535	402	937	5,35 %
Хърватия	97	72	169	0,97 %
Италия	535	401	937	5,35 %
Кипър	53	39	92	0,53 %
Латвия	100	75	174	1,00 %
Литва	142	107	249	1,42 %
Люксембург	5	4	8	0,05 %
Унгария	136	102	237	1,36 %
Малта	12	9	21	0,12 %
Нидерландия	324	243	567	3,24 %
Австрия	71	53	124	0,71 %
Полша	2 000	1 500	3 500	20,00 %
Португалия	116	87	204	1,16 %
Румъния	1 112	834	1 947	11,12 %
Словения	134	101	235	1,34 %

Словакия	239	179	418	2,39 %
Финландия	242	182	424	2,42 %
Швеция	81	61	142	0,81 %
ЕС 27	10 000	7 500	17 500	100 %

4. Зелен механизъм за възнаграждение (член 5): Ако ресурсите на ФСП се увеличат след 31 декември 2024 г., се въвежда т.нар „зелен механизъм за възнаграждение“. Чрез него се разпределят допълнителните средства, като държавите членки, които най-много са намалили емисиите си на парникови газове, получават повече ресурс.

5. Условен достъп до ресурси (член 7): Когато дадена държава членка не се е ангажирала с изпълнението на целта за постигане на неутрален по отношение на климата Съюз до 2050 г., само 50 % от годишните разпределени й средства се програмират. Веднага щом държава членка се ангажира да изпълнява целта за постигане на неутрален по отношение на климата Съюз до 2050 г., тя може да подаде искане за изменение на всяка подкрепяна от ФСП програма и да включи непрограмираните **разпределени** средства, които не са били отменени.

6.Обхват на подкрепата (член 8): ФСП предоставя подкрепа изключително за **следните дейности**:

- а) производствени инвестиции в МСП, включително микропредприятия и стартиращи предприятия, водещи до икономическа диверсификация, модернизация и реструктуриране;
- б) инвестиции в създаването на нови предприятия, включително чрез бизнес инкубатори и консултантски услуги, водещи до създаването на работни места;
- в) инвестиции в научноизследователски и иновационни дейности;
- г) внедряването на технологии за чиста енергия на достъпна цена и в намаляването на емисиите на парникови газове;
- д) енергия от възобновяеми източници, както и в енергийна ефективност, включително за целите на намаляването на енергийната бедност;
- е) интелигентна и устойчива местна мобилност, включително декарбонизация на местния транспортен сектор и неговата инфраструктура;
- ж) рехабилитация и модернизиране на районните топлофикационни мрежи;
- з) инвестиции в цифровизация, цифрови иновации и цифрова свързаност;
- и) възстановяване и деконтаминация (обезвреждане) на изоставени индустриални терени, в рехабилитация на земя, като се отчита принципът „замърсителят плаща“;

й) укрепване на кръговата икономика, чрез предотвратяване и намаляване на отпадъците, ресурсна ефективност, повторна употреба, ремонт и рециклиране;

к) повишаване на квалификацията и преквалификация на работниците;

л) оказване на съдействие на търсещите работа при търсенето на работа; и други дейности;

м) активно включване на търсещите работа;

н) техническа помощ;

о) други дейности в сферата на образованието и социалното приобщаване, включително, когато е надлежно обосновано, инвестиции в инфраструктура за целите на центровете за обучение, заведенията за полагане на грижи за деца и възрастни хора, както е посочено в териториалните планове за справедлив преход.

ФСП може да предоставя и подкрепя за производствени инвестиции в предприятия, различни от МСП и др.

7.Програмиране на ресурсите от ФСП (член 10): Ресурсите от ФСП се програмират за категориите региони, където се намират съответните територии, въз основа на териториалните планове за справедлив преход и одобрени от Комисията като част от програма или от изменение на програма.. Комисията одобрява дадена програма или изменения към нея, само когато определянето на най-неблагоприятно засегнатите от процеса на преход територии в съответния териториален план за справедлив преход е надлежно обосновано и този план е в съответствие с интегрирания национален план в областта на енергетиката и климата на съответната държава членка.

Процентът на съфинансиране за приоритета или приоритетите по ФСП, приложим за региона, където се намират територията или териториите, определени в териториалните планове за справедлив преход, е не по-висок от:

- 85 % за по-слабо развитите региони;
- 70 % за регионите в преход;
- 50 % за по-силно развитите региони.

8.Териториални планове за справедлив преход (член 11): Държавите членки изготвят съвместно със съответните местни и регионални органи на съответните територии един или повече териториални планове за справедлив преход, които обхващат една или повече засегнати територии, отговарящи на региони от ниво 3, или части от тях, в съответствие с приложен образец.

Териториалният план за справедлив преход, съдържа следните елементи:

- описание на процеса на преход към неутрална по отношение на климата икономика на национално равнище, включително срокове за ключовите етапи на прехода;
- обосновка на основанията за определяне на териториите като най-неблагоприятно засегнати от процеса на преход;
- оценка на предизвикателствата, в която се посочват потенциалният брой засегнати и загубени работни места, рисковете от обезлюдяване и потребностите от развитие, както и целите, които трябва да бъдат постигнати до 2030 г., свързани с трансформацията или прекратяването на дейности с висок интензитет на емисии на парникови газове на тези територии;
- описание на очаквания принос на подкрепата от ФСП, включително на очаквания принос по отношение на създаването и запазването на работни места;
- съгласуваност с други съответни национални, регионални или териториални стратегии и планове;
- описание на механизмите за управление;
- предвидените видове операции и очаквания им принос за смекчаване на въздействието на прехода;
- когато подкрепата се предоставя за производствени инвестиции в предприятия, различни от МСП, индикативен списък на операциите и предприятията, за които се предоставя подкрепа, и обосновка на необходимостта от такава подкрепа;
- полезни взаимодействия и взаимно допълване с други съответни програми на Съюза и взаимно допълване с планирана подкрепа от другите стълбове на Механизма за справедлив преход.

В подготовката и изпълнението на териториалните планове участват съответните партньори описани в чл. 8 на РОР.

Териториалните планове за справедлив преход се съгласуват със съответните териториални стратегии, и със съответните стратегии за интелигентна специализация, интегрираните национални планове в областта на енергетиката и климата и Европейския стълб на социалните права.

9. Финансови корекции (член 13): Въз основа на прегледа на окончателния доклад за качеството на изпълнението на програмата, Комисията може да направи финансови корекции когато са постигнати по-малко от 65% от целева стойност, установена за един или повече показатели за краен продукт.